

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ

підготовки	Бакалавр
спеціальності	242 Туризм
освітньо-професійної програми	Туризм

Силабус навчальної дисципліни «ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ» підготовки бакалавра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм, за освітньо-професійною програмою Туризм.

Укладач: Гринасюк А.Р., кандидат географічних наук, асистент кафедри туризму та готельного господарства.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри туризму та готельного господарства протокол №1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Ільїн Л. В.

I. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа	Вибіркова
Модулів – 3		Рік підготовки – 3
Змістових модулів – 2		Семестр – 6
ІНДЗ: є		Лекції – 26 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні – 28 год.
Тижневих годин: аудиторних – 4	Бакалавр	Самостійна робота – 86 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Викладач: Гринасюк Анастасія Русланівна, кандидат географічних наук

Контактна інформація викладача:

Телефон 0660892002

Електронна пошта: Hrynasiuk@vnu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С, ВНУ імені Лесі Українки

Кафедра – туризму та готельного господарства

Факультет – географічний

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Як навчальна дисципліна «Економіка туризму» вивчається студентами підготовки «Бакалавра» за освітніми програмами «Туризм» на третьому курсі відповідно до стандартів підготовки фахівців спеціальності 242 Туризм. Студенти отримують знання з теоретичних і методологічних основ економіки підприємств сфери обслуговування, практичні навички з удосконалення господарського механізму функціонування, розвитку експлуатаційної діяльності, ціноутворення та податкової політики, а також покращення управління товарооборотом, виробничою програмою, матеріальними, трудовими, фінансовими ресурсами, доходами, поточними витратами, прибутком і рентабельністю, інвестиційною діяльністю туристичних підприємств.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни.

Базові знання з навчальних дисциплін: «Економічна теорія», «Основи туризмознавства». Вивчення дисципліни сприятиме кращому засвоєнню таких дисциплін, як: «Економіка підприємства», «Маркетинг туризму та готельно-ресторанного господарства», «Планування та організація туристичного бізнесу» тощо.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення викладання навчальної дисципліни «Економіка туризму» є формування у студентів теоретичних знань з особливостей економічних відносин та економічного механізму підприємств туризму, сучасного економічного мислення та комплексного розуміння проблем управління виробничою і комерційно-фінансовою діяльністю, а також умінь та практичних навичок їх розв'язання.

Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

– сформуванати уявлення про механізм функціонування підприємств різних типів, формування та використання його ресурсного потенціалу з метою оптимізації економічних результатів діяльності;

– вивчити теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі;

– сформуванати вміння ефективно використовувати ресурсний і виробничо-господарський потенціал;

– вивчити можливості розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва;

– оволодіти методами та інструментами економічного управління туристичним бізнесом;

– виробити навички продуктивно-критичного оцінювання діючих механізмів планування діяльності підприємств і розробки прогресивних методів економічного управління;

– освоїти методи оцінювання економічної, соціальної та екологічної ефективності виконання планових рішень.

Згідно освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

– суть підприємницької діяльності в галузі туризму;

– зовнішнє та внутрішнє середовище об'єкта підприємницької діяльності; - ресурсну основу суб'єкта підприємницької діяльності;

– суть виробничої програми підприємств секторів туризму;

– економічну суть показників діяльності підприємств туризму;

– особливості ціноутворення в галузі туризму.

Згідно освітньо-професійної програми студенти повинні *вміти*:

– оцінювати матеріальне забезпечення фірми туристичного спрямування;

– оцінювати результати роботи туристичної фірми та підприємств суміжних галузей;

– визначати основні критерії оцінки діяльності туристичної фірми;

– розробляти базові стратегії розвитку діяльності туристичних фірм;

– формувати ресурсний потенціал підприємств і пошуки шляхів підвищення ефективності його використання;

– оптимізувати поточні витрати підприємств і собівартість продукції;

– обирати ефективні методи обґрунтування виробничої програми підприємств;

– обґрунтовувати плани реалізації туристичного продукту, формування доходу та прибутку;

– мінімізувати комерційні ризики і володіти основами запобігання банкрутству;

– встановлювати ціни на туристичні послуги;

– користуватися методичним інструментарієм для здійснення необхідних розрахунків.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення дисципліни студенти спеціальності 242 Туризм, освітньо-професійна програма Туризм мають здобути наступні практичні навички та уміння:

Загальні компетентності:

ЗК 04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

Фахові компетентності:

ФК 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

ФК 18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління;

ФК 30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Результати навчання:

РН 8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися;

РН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання;

РН 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	См. роб.	Консул.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Економіка туризму: теоретичні аспекти						
Тема 1. Сутність і особливості підприємницької діяльності в туризмі.	10	2	2	6	-	усне опитування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 2. Формування та реалізація туристичного продукту.	10	2	2	6	-	тестування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 3. Управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств.	11	2	2	6	1	виконання практичних завдань, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 4. Виробнича програма підприємств туристичного бізнесу.	11	2	2	6	1	тестування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 5. Управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.	11	2	2	6	1	усне опитування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 6. Планування експлуатаційної діяльності підприємств розміщення туристів.	11	2	2	6	1	усне опитування, ситуативні завдання, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 7. Управління трудовими ресурсами підприємств туристичної сфери.	12	2	2	7	1	виконання практичних завдань, максимальна оцінка 2,5 бали
Разом за модулем 1	75	14	14	43	5	17,5
Змістовий модуль 2. Економічні результати діяльності туристичного підприємства						
Тема 8. Джерела формування та напрями використання доходу туристичних підприємств.	10	2	2	6	-	усне опитування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 9. Ціноутворення в галузі	11	2	2	6	1	тестування,

туризму.						максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 10. Рух грошових коштів на підприємствах туристичного бізнесу	11	2	2	6	1	тестування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності туристичного підприємства	11	-	2	6	1	усне опитування, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 12. Управління доходами, поточними витратами, прибутком і рентабельністю туристичних підприємств	11	2	2	6	1	виконання практичних завдань, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 13. Управління інвестиційною діяльністю на туристичних підприємствах.	8	2	2	6	-	усне опитування, ситуативні завдання, максимальна оцінка 2,5 бали
Тема 14. Управління ризиком та шляхи запобігання банкрутства туристичних підприємств.	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуативні завдання, максимальна оцінка 2,5 бали
Разом за модулем 2	75	12	14	12	6	17,5
ІНДЗ						5
Всього годин:	150	26	28	86	10	40

6. Завдання для самостійного опрацювання

	Тема	Кількість годин
1.	Сутність і особливості підприємницької діяльності в туризмі. 1. Місце і роль туристичних підприємств в умовах розвитку ринкової економіки України. 3. Перспективи розвитку туристичних підприємств в Україні. 4. Характеристика зовнішнього середовища функціонування туристичних підприємств.	6
2.	Формування та реалізація туристичного продукту. 1. Оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів, що обумовлюють зміни обсягу та структури реалізації туристичного продукту. 2. Оптимізація продуктової програми відповідно до стратегії розвитку підприємства. 3. Цілі та завдання управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах.	6
3.	Управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств. 1. Характеристика елементів матеріальних ресурсів туристичних підприємств 2. Особливості складу матеріальних оборотних фондів та фондів обертання в туристичних підприємствах.	6

	<p>3. Цілі та завдання управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств.</p> <p>4. Основні напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу туристичних підприємств.</p>	
4.	<p>Виробнича програма підприємств туристичного бізнесу.</p> <p>1. Сутність, структуру та призначення виробничої програми.</p> <p>2. Ресурсна основа, алгоритм розробки та принципи складання виробничої програми;</p> <p>3. Схему запуску замовлень при формуванні туристичного продукту;</p> <p>4. Етапи обґрунтування виробничої програми туристичного оператора.</p>	6
5.	<p>Управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.</p> <p>1. Цілі та завдання управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств. Методи визначення потреби у фінансових ресурсах.</p> <p>2. Порядок проведення економічного аналізу формування та використання фінансових ресурсів у туризмі.</p> <p>3. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів туристичних підприємств.</p>	6
6.	<p>Планування експлуатаційної діяльності підприємств розміщення туристів.</p> <p>1. Значення та структура плану експлуатаційно-фінансової діяльності підприємства готельного типу;</p> <p>2. Планування експлуатаційної діяльності підприємств розміщення туристів.</p>	6
7.	<p>Управління трудовими ресурсами підприємств туристичної сфери.</p> <p>1. Цілі та завдання управління трудовими ресурсами туристичних підприємств.</p> <p>2. Основні напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів в туризмі.</p> <p>3. Методи планування чисельності персоналу на туристичних підприємствах в цілому та за окремими категоріями персоналу.</p>	7
8.	<p>Джерела формування та напрями використання доходу туристичних підприємств.</p> <p>1. Сутність та значення доходу як економічної категорії та економічного показника;</p> <p>2. Види доходів туристичних підприємств;</p> <p>3. Особливості формування та використання доходу туристичного підприємства;</p> <p>3. Принципи формування політики оптимізації доходу підприємства.</p>	6
9.	<p>Ціноутворення в галузі туризму.</p> <p>1. Особливості державного регулювання цін в Україні на сучасному етапі та його вплив на ціноутворення туристичних підприємств.</p> <p>2. Оптимізація цінової політики туристичних підприємств в умовах ринкових відносин.</p> <p>3. Спрощена система оподаткування туристичних підприємств.</p>	6
10.	<p>Рух грошових коштів на підприємствах туристичного бізнесу.</p> <p>1. Принципи та напрямки розподілу прибутку підприємства;</p> <p>2. Класифікація грошових потоків підприємств;</p> <p>3. Принципи та основні етапи економічного управління рухом грошових коштів;</p> <p>4. Методи оптимізації руху грошових коштів.</p>	6

11.	Фінансово-економічні результати діяльності туристичного підприємства 1. Фінансова звітність та її значення. 2. Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості туристичного підприємства.	6
12.	Управління доходами, поточними витратами, прибутком і рентабельністю туристичних підприємств. 1. Структурно-логічна схема процесу управління фінансовими результатами та характеристика змісту окремих етапів роботи. 2. Методичні підходи до розробки плану формування фінансового результату (прибутку) підприємств туристичної сфери. 3. Методичні підходи до визначення можливого і необхідного обсягу прибутку. 4. Порядок планування розподілу планового чистого прибутку підприємств туризму. 5. Напрями використання прибутку туристичних підприємств.	6
13.	Управління інвестиційною діяльністю на туристичних підприємствах. 1. Поняття і види інвестицій. Інвестиційна політика підприємств туристичної сфери. 2. Поняття бізнес-плану інвестиційного проекту туристичних підприємств. 3. Особливості розробки бізнес-плану будівництва нового підприємства туристичної сфери.	6
14.	Управління ризиком та шляхи запобігання банкрутства туристичних підприємств. 1. Структурно-логічна схема процесу управління ризиками та характеристика змісту окремих етапів роботи. 2. Банкрутство підприємства: його суть та форми регулювання в Україні. 3. Шляхи та заходи щодо профілактики та мінімізації рівня ризиків на підприємствах туристичної сфери.	7
Всього годин		86

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного контролю й модульного контролю знань.

Результати поточного контролю: оцінки за виконання і захист студентом практичних робіт; оцінка за виконання й захист ІНДЗ.

Поточний контроль (макс = 40 балів)														Модульний контроль/ залік (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів		
Модуль 1											Модуль 2	Модуль 3		100			
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								ІНДЗ	МКР 1	МКР 2
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14		5	20	20
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25				

Академічна доброчесність. Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни здачі практичних робіт, ПДЗ, самостійної роботи повідомляє викладач на перших аудиторних заняття з дисципліни або прописує на інтернет-платформі курсу. Перескладання завдань поточного контролю та модульного контролю при вивченні дисципліни «Економіка туризму» узгоджується з політикою ЗВО.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. В білеті 3 питання, кожне з яких оцінюється у 20 балів. За результатами підсумкового контролю від загальної суми балів, набраної студентом протягом семестру, віднімаються результати модульної контрольної роботи і додаються бали, набрані на екзамені. Переведення підсумкової семестрової оцінки, вираженої в балах, у оцінки за національною шкалою здійснюється відповідно до таблиці, уміщеної нижче.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до заліку:

1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин.
2. Класифікація підприємств.
3. Характеристика зовнішнього середовища функціонування підприємства.
4. Ринок: поняття, функції, види.
5. Інфраструктура ринку.
6. Державний регуляторний механізм діяльності підприємств.
7. Пряме державне регулювання діяльності підприємств.
8. Форми непрямого регулювання діяльності підприємств.
9. Виробнича програма підприємства, її сутність та основні показники.
10. Виробнича потужність, її місце і роль у виробничій програмі.
11. Суть і значення матеріально-технічного забезпечення підприємства.
12. Місце і роль туристичних підприємств в умовах розвитку ринкової економіки України.
13. Перспективи розвитку туристичних підприємств в Україні.
14. Характеристика зовнішнього середовища функціонування туристичних підприємств.
15. Оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів, що обумовлюють зміни обсягу та структури реалізації туристичного продукту.
16. Оптимізація продуктової програми відповідно до стратегії розвитку підприємства.
17. Цілі та завдання управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах.
18. Характеристика елементів матеріальних ресурсів туристичних підприємств.
19. Особливості складу матеріальних оборотних фондів та фондів обертання в туристичних підприємствах.
20. Цілі та завдання управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств.
21. Основні напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу туристичних підприємств.
22. Сутність, структуру та призначення виробничої програми.

23. Ресурсна основа, алгоритм розробки та принципи складання виробничої програми.
 24. Схему запуску замовлень при формуванні туристичного продукту.
 25. Етапи обґрунтування виробничої програми туристичного оператора.
 26. Цілі та завдання управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.
- Методи визначення потреби у фінансових ресурсах.
27. Порядок проведення економічного аналізу формування та використання фінансових ресурсів у туризмі.
 28. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів туристичних підприємств.
 29. Значення та структура плану експлуатаційно-фінансової діяльності підприємства готельного типу.
 30. Планування експлуатаційної діяльності підприємств розміщення туристів.
 31. Цілі та завдання управління трудовими ресурсами туристичних підприємств.
 32. Основні напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів в туризмі.
 33. Методи планування чисельності персоналу на туристичних підприємствах в цілому та за окремими категоріями персоналу.
 34. Сутність та значення доходу як економічної категорії та економічного показника.
 35. Види доходів туристичних підприємств.
 36. Особливості формування та використання доходу туристичного підприємства.
 37. Принципи формування політики оптимізації доходу підприємства.
 38. Особливості державного регулювання цін в Україні на сучасному етапі та його вплив на ціноутворення туристичних підприємств.
 39. Оптимізація цінової політики туристичних підприємств в умовах ринкових відносин.
 40. Спрощена система оподаткування туристичних підприємств.
 41. Принципи та напрямки розподілу прибутку підприємства.
 42. Класифікація грошових потоків підприємств.
 43. Принципи та основні етапи економічного управління рухом грошових коштів.
 44. Методи оптимізації руху грошових коштів.
 45. Фінансова звітність та її значення.
 46. Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості туристичного підприємства.
 47. Поняття фінансового стану підприємства, мета та задачі його дослідження.
 48. Поняття платоспроможності та ліквідності підприємства.
 49. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства та фактори, що впливають на неї.
 50. Загальна оцінка фінансового стану підприємства.
 51. Структурно-логічна схема процесу управління фінансовими результатами та характеристика змісту окремих етапів роботи.
 52. Методичні підходи до визначення можливого і необхідного обсягу прибутку.
 53. Порядок планування розподілу планового чистого прибутку підприємств туризму.
 54. Напрями використання прибутку туристичних підприємств.
 55. Поняття і види інвестицій. Інвестиційна політика підприємств туристичної сфери.
 56. Поняття бізнес-плану інвестиційного проекту туристичних підприємств.
 57. Особливості розробки бізнес-плану будівництва нового підприємства туристичної сфери.
 58. Структурно-логічна схема процесу управління ризиками та характеристика змісту окремих етапів роботи.

59. Банкрутство підприємства: його суть та форми регулювання в Україні.

60. Шляхи та заходи щодо профілактики та мінімізації рівня ризиків на підприємствах туристичної сфери.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Агафонова Л. Г., Агафонова О. Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посіб. – К. : Знання України, 2010. 358 с.

2. Балабанов И. Т., Балабанов А. И. Экономика туризма : навч. пособ. – М. : Финансы и статистика, 2016. 176 с.

3. Василенко В. О. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу [Текст] : навч. посіб. / Таврійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – К. : Освіта України, 2012. – 506 с. Волков Ю. Ф. Экономика гостиничного бизнеса : учеб. пособ.– М. : Феникс, 2016. 384 с.

4. Городня Т. А., Щербак А. Ф. Экономика туризма: теория і практика : навч. посіб.– К. : Кондор, 2012. 436 с.

5. Экономика підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / В. С. Пономаренко, М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева та інш.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пономаренка В. С. – Х. : ХНЕУ, 2013. 187 с.

6. Здоров А. Б. Экономика туризма : учеб.– М. : Финансы и статистика, 2016. 272 с.

7. Кузнецова Н. М. Основы економіки підприємств сфери обслуговування : навч. посіб. – К. : Інститут туризму, 2016. 173 с.

8. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) [Текст] : навч. посіб. – 3-є вид., перероб. та доп. – К. : Альтерпрес, 2006. 430 с.

9. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Готельний, ресторанний та туристичний бізнес: теорія та практика : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2018. 472 с.

10. Пуцентейло П. Р. Экономика і організація туристично-готельного підприємництва : навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2011. 344 с.